

Vitaindító gondolatok („A magánnyomozás jelene és jövője” című konferencia)

A konferencia helye és ideje:

2014. november 26. (szerda), 9.00 – 13.00 óra
NKE RTK, 1121 Budapest, Farkasvölgyi út 12., főépület, A terem

A magánnyomozás közel két évtizede történt legalizálása óta ez a tevékenység közös jogszabályokban szerepel a személy- és vagyonvédelmi tevékenységgel, és többek között ebből következően is alapos, minden részletre kiterjedő, jogállami színvonalú szabályozás még nem született ebben a tárgykörben.

A magánnyomozó jogait és kötelezettségeit meghatározó jogszabályok sorában a 87/1995. (VII. 14.) Korm. rendeletet az 1998. évi IV. törvény követte, amelyet a jelenleg hatályos személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. Törvény (a továbbiakban: SzVMt.) váltott fel. Mindhárom jogszabály közös jellemzője volt az elmúlt két évtizedben, hogy nehezen értelmezhető, homályos, és ellentmondásos rendelkezéseket tartalmaztak. A személy- és vagyonvédelmi rendelkezések mellett elsikkadt a magánnyomozói tevékenység részletes szabályainak megalkotása.

A személy- és vagyonvédelem illetve a magánnyomozás eltérő jellegű tevékenységek, ebből következően eltérő szabályozást is igényelnek (és igényeltek volna eddig is). A személy- és vagyonvédelmi tevékenység többnyire technikai, passzív, fizikai, csoportos és defenzív jellegű, míg ezzel szemben a magánnyomozás nem annyira technikához kötött, aktív, szellemi, offenzív és egyszemélyes inkább. A két tevékenységcsoport funkciója is eltér: az előbbi a személyek és javak elleni esetleges támadások elhárítását szolgálja, míg az utóbbi keretében tények feltárása és adatok beszerzése történik. Természetesen adott esetben fedheti is egymást a kétfajta szolgáltatás.

A magánnyomozás jelenlegi jogi kereteit megvizsgálva arra a következtetésre juthatunk, hogy a hatályos szabályozásban számos zavar, ellentmondás és következtelenség fedezhető fel (elég csak a kép- és hangfelvételek készítésének példáját felhozni, vagy a zárt küldemények tartalmának ellenőrzésével kapcsolatos értelmezhetetlen szabályt). A most fennálló, nehezen értelmezhető és sok kérdést nyitva hagyó szabályozás mind a társadalom, mind pedig a magánnyomozói szakma szempontjából kedvezőtlen helyzetet teremt, ezért úgy gondolom,

hogya a törvényhozónak – amennyiben a magánnyomozás társadalmi hasznosságát nem vitatja – olyan jogszabályi környezetet kellene létrehoznia, amely szabatosan és jelentőségéhez mért alaposággal rendezze e tárgykört, és amelyben a magánnyomozók törvényesen és eredményesen tudnak működni.

A kérdés ezzel kapcsolatban az, hogy milyen irányban vagy irányokban lehet változtatni a szabályozást úgy, hogy az lehetővé tegye az eredményes magánnyomozói munkát, de egyben illeszkedjék a magyar jogrendbe is. Szintén fontos szempont, hogy a szabályozás ne járjon mások jogainak indokolatlan korlátozásával, illetve az, hogy lehetővé tegye a magánnyomozók hatóságokkal való hatékony együttműködését.

Az alábbiakban példalódzó jelleggel megemlítek néhány rendezendő kérdést és potenciális módosítást, amelyek megoldása illetve megvalósítása javíthatna a magánnyomozók – jogi szempontból jelenleg meglehetősen abszurd – helyzetén:

Kép- és videofelvételek kérdésének rendezése: A külföldi jogok lehetővé teszik, hogy a nyilvános helyen tartózkodó személyekről a magánnyomozó felvételt készítsen a beleegyezésük nélkül is. Más esetekben az adott helyiséggel rendelkező engedélye teremt jogalapot az érintett tudta nélküli felvételek elkészítésére. Megfontolandó lenne a magyar jogba is beiktatni hasonló megoldásokat, a mostani ellentmondásos szabályozás helyett.

Hangfelvételek kérdésének rendezése: A rendőrség jogosult bírói engedély nélkül telefonbeszélgetés rögzítésére az életet, a testi épséget, a vagyont veszélyeztető fenyegetés, zsarolás, bűncselekményre való felbujtás esetén, a használó írásbeli kérelmére. Egy hasonló szabállyal esetleg a magánnyomozó számára is lehetővé lehetne tenni az érintett tudta nélküli hangfelvételek készítését, ilyenkor ugyanis a jogsértés bizonyításához fűződő érdek felülírja az elkövető személyhez fűződő jogának és információs önrendelkezési jogának védelméhez fűződő érdeket.

Zárt küldeményekkel kapcsolatos szabályok rendezése: A hatályos jog „hamis ígéretei” helyett ki kellene mondani tilalomként, hogy a magánnyomozó a más részére szóló zárt küldemény tartalmát nem ellenőrizheti, ugyanis a valós jogi helyzet ez: magánvádra üldözendő bűncselekményt valósít meg az a magánnyomozó, aki másnak közlést tartalmazó zárt küldeményét a tartalmának megismerése végett felbontja (Levéltitok megsértése, Btk. 224. § (1) bekezdés a) pont). Amennyiben a küldeményt nem csak felbontja, hanem tartalmát technikai eszközzel rögzíti is, avagy a küldemény felbontása nélkül teszi ugyanezt az abban található személyes adat, magántitok, gazdasági titok vagy üzleti titok jogosulatlan megismerése céljából, egy még súlyosabb közvédelem bűncselekmény tényállását meríti ki (Tiltott adatszerzés, Btk. 422. § (1) bekezdés c) pont).

Sértetti képviselő a büntetőeljárásban: Ha ez jogilag lehetővé válna, megnyílnának a magánnyomozó számára az irat-betekintési és indítványtételi jogok. Ehhez a büntetőeljárás törvény módosítása nem is feltétlenül szükséges, elegendő, ha egy másik törvény (mondjuk az SzVMt., vagy esetlegesen egy magánnyomozásról szóló külön törvény) kifejezetten kimondja, hogy a magánnyomozó a megbízóját, amennyiben az egy büntetőeljárásban sértettként szerepel, teljes jogkörrel képviselheti. A Be. szerint ugyanis meghatalmazás

alapján a sértett képviselőjeként külön törvényben erre feljogosított személy is eljárhat (Be. 56. § (1) bekezdés).

Bizonyíték-gyűjtés, mint feladat deklarálása: Nagy előrelépés lenne, ha a magyar jog kimondaná az osztrák és szlovén joghoz hasonlóan, hogy a magánnyomozó egyik feladata a bizonyítékgyűjtés a bírósági és más hatósági eljárásokhoz. Természetesen nem a hatóság helyett tenné ezt a magándetektív, de ezzel a rendelkezéssel lenne jogalap az általa gyűjtött bizonyítékok jogszerű felhasználására.

Egyes különleges adatokhoz való hozzáférés: Külföldön találunk példát arra, hogy a magánnyomozó jogosult különleges adat körébe tartozó információk megszerzésére az érintett hozzájárulása nélkül is, például a szexuális életre vonatkozóan, ha a megbízással ellenőrizni kívánt magatartás büntetendő, illetőleg a megbízó az érintett házastársa vagy élettársa. Érvényesülhetne azonban kivétel a tilalom alól az egészségi állapotra vagy kóros szenvedélyre vonatkozóan is, ha az adat beszerzéséhez a megbízónak különösen méltányos érdeke fűződik.

Dr. Mészáros Bence PhD
egyetemi adjunktus
NKE RTK Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti
Tanszék